

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет історії, політології і міжнародних відносин
Кафедра політичних інститутів та процесів

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПОЛІТИЧНА СИСТЕМА СУСПІЛЬСТВА**

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)
Освітньо-професійна програма «Політологія»
Спеціальність 052 Політологія
Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

Затверджено на засіданні кафедри
політичних інститутів та процесів

Протокол № 1 від 31 серпня 2023 р.

м. Івано-Франківськ – 2023

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Політична система суспільства
Викладач (-і)	Кобець Юлія Василівна
Контактний телефон викладача	+38097842018
Е-mail викладача	yuliia.kobets@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/course/subscription/through/url/cc00a2d56c5913297854
Консультації	Вівторок, 15.00-16.00
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<u>Предметом</u> вивчення навчальної дисципліни є особливості функціонування політичних систем. Дисципліна “Політична система суспільства” є нормативною компонентою освітньої програми підготовки фахівців з політології за освітнім рівнем «бакалавр». Курс складається з двох змістовних модулів. Перший - присвячений вивченню місця системного аналізу в політичній науці, предмету, структурі та основним поняттям теорії політичних систем, аналізу сучасних теорій політичних систем. Другий - сутності, структурі та функціям політичних систем, взаємозв'язку та взаємовпливу елементів політичної системи, механізмів її функціонування та типології політичних систем.	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<u>Метою</u> вивчення навчальної дисципліни є ознайомлення студентів із предметом і методами досліджень політичних систем, з'ясування сутності, основних підходів щодо визначення, структури, функцій та типології політичних систем, їх легітимації та зв'язку з навколишнім середовищем. Метою викладання дисципліни є також опанування студентами системного підходу щодо аналізу політичної сфери життя суспільства <u>Основними цілями</u> вивчення дисципліни є вивчення дисципліни є опанування студентами понятійно-категоріального апарату «Політичних систем суспільства»; розглянути ідею системності в історії суспільно-політичної думки; з'ясувати сутність соціальної системи, та її різновиду – політичної, проаналізувати основні моделі, структуру, функції та типологію політичних систем; зброїти студентів основами системного аналізу політичної сфери життя суспільства; ознайомлення з науковим інструментарієм дослідження динаміки трансформації політичних систем.	
4. Програмні компетентності та результати навчання	
<u>Загальні компетентності:</u> ЗК01. Знання предметної області та розуміння професійної діяльності. <u>Фахові компетентності:</u> СК-3 Здатність описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах СК-4 Здатність застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у фаховій діяльності. СК-5 Здатність аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування. СК-6 Здатність аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні. <u>Програмні результати навчання</u> РН01. Розуміти предметну область, етичні та правові засади професійної діяльності РН10 Вміти описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах.	

PH11 Застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у фаховій діяльності.

PH12 Вміти аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування

PH13 Вміти аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

лекції	12 год
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18 год
самостійна робота	60 год

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
1	052 Політологія	1	Нормативний

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб.
Тема 1. Системність в процесі пізнання	2	2	6
Тема 2. Системність та суспільство	2	2	6
Тема.3. Політична система суспільства як предмет політології	2	2	8
Тема 4. Класичні та сучасні теорії політичної системи	2	2	8
Тема 5. Структура, функції та типологія політичних систем	2	2	10
Тема 6. Держава – основний інститут політичної системи	2	2	6
Тема 7. Політична система України та її особливості		4	8
Тема 8. Динаміка та статика політичних систем. Модернізація та трансформація політичних систем		2	8
ЗАГАЛОМ:		12	18
		60	

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Оцінювання відбувається згідно з: - Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/polozhennia-pro-orhanizatsiiu-osvitnoho-protsesu-ta-rozrobku-osnovnykh-dokumentiv-z-orhanizatsii-osvitnoho-protsesu.pdf - Порядком організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/poriadok-orhanizatsii-ta-provedennia-otsiniuvannia-uspishnosti-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity.pdf Структура розподілу 100 балів передбачає: 1) відповіді на семінарських заняттях – 50 балів; 2) написання контрольної письмової роботи – 20 балів; 3) виконання індивідуального завдання – створення та представлення графічної презентації з визначеної проблеми політологічного характеру – 20 балів (з них 10 балів – за проєкт, 10 балів – за
---	---

	представлення). 4) написання тематичних тестів– 10 балів. Загальна кількість – 100 балів. <table><tr><th>Оцінка в балах</th><th>Оцінка в національній шкалі</th><th>Оцінка за шкалою ECTS</th><th>Оцінка за залік</th></tr><tr><td>90-100</td><td>відмінно</td><td>A</td><td rowspan="5">зараховано</td></tr><tr><td>80-89</td><td rowspan="2">добре</td><td>B</td></tr><tr><td>70-79</td><td>C</td></tr><tr><td>60-69</td><td rowspan="2">задовільно</td><td>D</td></tr><tr><td>50-59</td><td>E</td></tr><tr><td>26-49</td><td>незадовільно (з можливістю повторного складання)</td><td>FX</td><td rowspan="2">незараховано</td></tr><tr><td>1-25</td><td>незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)</td><td>F</td></tr></table>	Оцінка в балах	Оцінка в національній шкалі	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за залік	90-100	відмінно	A	зараховано	80-89	добре	B	70-79	C	60-69	задовільно	D	50-59	E	26-49	незадовільно (з можливістю повторного складання)	FX	незараховано	1-25	незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)	F
Оцінка в балах	Оцінка в національній шкалі	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за залік																							
90-100	відмінно	A	зараховано																							
80-89	добре	B																								
70-79		C																								
60-69	задовільно	D																								
50-59		E																								
26-49	незадовільно (з можливістю повторного складання)	FX	незараховано																							
1-25	незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)	F																								
Вимоги до письмових робіт	Виконання письмової роботи передбачає: 1) повторення здобувачами лекційного матеріалу та отриманих знань при підготовці та проведенні семінарських занять, самостійного опрацювання рекомендованої літератури з питань, що виносяться на модульний контроль 2) написання письмової контрольної роботи є обов'язковим для виставлення підсумкової оцінки. У випадку, якщо здобувач не написав контрольну роботу, він вважається таким, що не виконав усіх видів робіт, що передбачаються з даної дисципліни. 3) написання письмової роботи передбачає виконання здобувачами в аудиторії індивідуального завдання, що вимагає: виявлення розуміння сутності понять і термінів; вміння структурувати основні принципи та методи дослідження; знання теоретичних засад, завдань, методів. Загальна кількість – 20 балів. Контрольна робота включає: • 2 теоретичні завдання (оцінюється по 5 балів кожне); • 10 тестових питань (по 1 балу за кожне питання). Структура оцінювання відповідей на розгорнуті запитання: 1-4 б. – відповідь складається із 1–2 речень, містить узагальнюючу інформацію про політичні системи період або одиничні конкретні факти функціонування політичних систем. 5-7 б. – відповідь не структурована, вступ і висновок відсутні; студент демонструє знання окремих політичних фактів, дат, подій, процесів, постатей або допускає значні помилки; не володіє політологічними термінами і поняттями; узагальнення відсутні. 8-12 б. – відповідь структурована в рамках основної частини, не містить яскраво вираженого вступу чи висновку; здобувач розкриває системний процес в рамках питання із значними пробілами та розривами; демонструє знання найбільш важливих політологічних фактів, дат, подій, процесів, постатей, допускає значні помилки; на задовільному рівні володіє політологічними термінами і поняттями; у відповіді практично відсутні системні узагальнення або вони дуже фрагментарні. 13-16 б. – відповідь структурована, містить або вступ або висновок; студент розкриває політико-системний процес в рамках конкретного																									

	питання із певними проблемами та розривами; демонструє знання значної кількості політологічних фактів, дат, подій, процесів, постатей, проте допускає окремі помилки; володіє політологічними термінами і поняттями; робить фрагментарні узагальнення, усвідомлює роль і значення конкретних подій для політичних систем. 18-20 б. – відповідь детально структурована, містить вступ, основну частину та висновок; здобувач повноцінно розкриває політико-системний процес в рамках конкретного питання; демонструє знання значної кількості конкретних політологічних фактів, дат, подій, процесів, постатей; на високому рівні володіє політологічними термінами і поняттями; водночас робить узагальнення та висновки з питання, розуміє ширший контекст конкретних подій, усвідомлює їх роль і значення, демонструє володіння науковою літературою з теми. Контрольна робота на стаціонарі виконується на передостанньому семінарському занятті.
Семінарські заняття	Відвідування та активна участь здобувачів у роботі семінарських занять також є обов'язковою умовою успішного складання курсу. Пропонуються наступні форми роботи на семінарських заняттях: виступ, опонування, рецензія, участь у дискусії. На семінарських заняттях оцінці підлягають: рівень знань, продемонстрований у виступах, активність при обговоренні питань, відповіді на питання експрес-контролю тощо. Критеріями оцінки при усних відповідях можуть бути: повнота розкриття питання; логіка викладення; впевненість та переконливість, культура мови; використання основної та додаткової літератури (монографій, навчальних посібників, журналів, інших періодичних видань тощо); аналітичність міркування, вміння робити порівняння, висновки. За роботу на семінарських заняттях можна набрати 50 балів. Виступи на семінарських заняттях оцінюються як з теоретичної, так і з практичної підготовки відповідно до національної шкали за такими критеріями: – «відмінно» (46-50) – здобувач освіти міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення наукових джерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок; – «добре» (40-45) – здобувач освіти добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з наукових джерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного матеріалу; – «задовільно» (26-39) – здобувач освіти в основному опанував теоретичними знаннями навчальної дисципліни, орієнтується в наукових джерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не

	вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю; – «незадовільно» (1-25) – здобувач освіти не опанував навчальний матеріал дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не сформовані. Усна відповідь може бути доповнена наочними посібниками, зокрема, візуалізованою презентацією (обсягом 10-15 слайдів), зміст та використання якої оцінюється окремо. Вимоги до презентації по індивідуальній (самостійній) роботі; візуалізований характер, гармонійне поєднання зображень та тексту, наявність самостійно підготовлених схем і таблиць; всі елементи презентації мають бути підготовлені студентом самостійно, із дотриманням вимог академічної доброчесності
Умови допуску до підсумкового контролю	Здобувач допускається до підсумкового контролю за умови повного виконання всіх видів роботи, передбачених програмою навчальної дисципліни. Належне виконання: 1) змісту питань планів семінарських занять. Для цього необхідно готувати конспекти семінарських занять. Вітається якісна підготовка візуалізованих презентацій для відповідей на семінарські питання. 2) індивідуальної роботи. 3) підсумкової контрольної роботи. Здобувач допускається до підсумкового контролю в грудні за умови відпрацювання усіх «заборгованостей» та набору 50 і більше балів.
Підсумковий контроль	Підсумковий контроль рівня знань та успішності студентів передбачає виставлення підсумкової залікової оцінки. При поточному контролі оцінюються: систематичність роботи на практичних заняттях, рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах, активність при обговоренні питань, самостійне опрацювання тем, виконання індивідуальних завдань, контрольних (тестових) робіт. Підсумкова оцінка виставляється студенту в кінці семестру за результатами роботи на практичних заняттях, обговорення дискусійних питань, виконаних індивідуальних проєктів та контрольних (тестових) завдань. Отримані «незадовільні» оцінки відпрацьовуються в обов'язковому порядку, але враховуються при додаванні оцінок і входять у загальну кількість отриманих оцінок.
7. Політика навчальної дисципліни	
<u>Політика курсу</u> полягає у послідовності набуття знань, умінь і навичок у ході лекцій, семінарських занять і самостійної роботи. Курс передбачає роботу в колективі. Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін. Під час роботи над завданнями не допустимо порушення академічної доброчесності. Презентації та доповіді мають бути авторськими оригінальними. Академічна доброчесність. Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 25%. Списування під час контрольних робіт заборонені (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв). Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету. Ознайомитися з даними положеннями та документами можна за посиланням: https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/11/34-06_2022-polozhennia-pro-	

[zapobihannia-akademichnomu-plahiatu-ta-inshym-porushenniam-akademichnoi-dobrochesnosti-1.pdf](#)

Відвідування занять Відвідування лекцій та семінарських занять для студентів є обов'язковим. Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Політика курсу передбачає перездачу усіх невиконаних завдань в силу серйозних запізнь на заняття або пропущених пар без поважних причин. За умови відсутності студента (-ки) на лекції чи семінарського заняття, отримання негативної оцінки на семінарських заняттях або ж невчасного виконання індивідуальної роботи визначений день для відпрацювання пропущених аудиторних занять, негативних оцінок та подачі індивідуальних робіт – середа, 16.00 год. – 17.00 год. У випадку негативної оцінки на третьому талоні або не допуску до екзаменів внаслідок не виконання навчального плану студент має право на повторне вивчення курсу, яке регулюється Положенням про порядок повторного вивчення дисциплін (кредитів ECTS) в умовах ECTS: <https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/polozhennia-pro-povtorne-vyvchennia-dystsyplin-kredytiv-ects-v-umovakh-ects.pdf>

Неформальна освіта. Можливе зарахування результатів неформальної освіти у відповідності з Положенням про порядок зарахування результатів неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника: https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/05/02-07.33_2022-polozhennia-pro-vyznannia-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-osvity-v-prykarpatskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-vasylia-stefanyka.pdf

Можливе зарахування окремих тем через проходження відповідних курсів на дистанційних платформах:

- Основи державної політики <https://prometheus.org.ua/prometheus-free/osnovy-derzhavnoyi-polityky/> (тема 6)
- Допомога особам, які приймають рішення в державному секторі, в аналізі політики <https://www.coursera.org/learn/assist-public-sector-decision-makers-through-policy-analysis> (тема 6).
- Спеціалізація Методи та статистика в соціальних науках <https://www.coursera.org/specializations/social-science> (тема 2)

8. Рекомендована література

1. Рябцев Г. Політична система суспільства: навч. посіб. – Київ: Психея, 2015. 71 с.
2. Стойко О. Трансформація політичних інститутів у сучасних перехідних суспільствах: монографія. – Київ: Інститут держави і права ім. В. Корецького, 2016. – 415 с.
3. Теорія політики: підручник / Денисенко В. М., Бліхар В. С., Требін М. П. та ін. Львів.: Ліга-прес, 2015. – 668 с.
4. Політична система сучасного суспільства: навч. посіб. / В. Мадіссон та ін. Київ: КНУТД, 2015. 183 с.
5. Політична система і громадянське суспільство: європейські і українські реалії: Монографія / За заг. ред. д.і.н., проф. А. І. Кудряченка. К.: НІСД, 2007. 396 с.
6. Політична система: сучасні проблеми розвитку громадянського суспільства і держави: у 2-х томах / за ред. О. В. Скрипнюка. Національна академія правових наук України. Київ: Логос, 2010.
7. Політологічний енциклопедичний словник: навчальний посібник для здобувачів вищої освіти вищих навчальних закладів. К.: Генеза, 2004. 736 с.
8. Політичний процес у незалежній Україні: підсумки і проблеми. Київ : Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2021. 704 с. ISBN 978-966-02-9621-3
9. Кобець Юлія. Використання матриці SWOT в аналізі політичних систем. Наукові праці Міжрегіональної академії управління персоналом. Політичні науки та публічне управління. 2020. Вип.1 (59). Київ: Міжрегіональна академія управління персоналом, 2020. С.37-42.

10. Кобець Ю. Еволюція політичної системи сучасної України: трансформаційні виклики та особливості реформування після 2014 року. Прикарпатський вісник наукового товариства Шевченка. Думка. 2017. №5-6 (41-42). С.51-59.
11. Кобець Ю.В. Модель модернізації та трансформації політичної системи України після 2014 року. Політичні процеси сучасності: глобальний та регіональний виміри. Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Івано-Франківськ, 12-13 жовтня 2017 року). Івано-Франківськ, 2017. – С.226-227.

Юлія Кобець,